

"זה אני, ברק, אני קורא אליך ממעמקי תהום": סיפור אישי

ברק ביטון

הקדמה - ד"ר פלורה מור⁴

בתפקידי באשלים אני עוסקת בפיתוח תורה עיונית ומעשית המשמשת מסגרות שונות של עשייה חינוכית לצמצום הפערים החברתיים וליישום מדיניותו של משרד החינוך בישראל. במהלך שנת 2015 הדרכתני את אל"מ בצלאל חיון בעבודת חקר מקיפה שערך בנושא גורמי ההצלחה והכישלון בקרב חיילים במצבי סיכון.⁵ ברק ביטון היה אחד המרואיינים וסיפורו המרשים עורר את תשומת לבנו. ביקשתי לפגוש את המרואיין בעצמי, וכך החלה תקופת היכרות שבסופה המלצתי לתמוך בהוצאה לאור של סיפור חייו. סיפורו של ברק, "בזכות האמונה שבאדם", הוא תוצר של תהליך רפלקטיבי ארוך שבו חזר לעברו ושזר את מסע חייו בספר.

במחקרו של חיון נמצא שצעירים במצבי סיכון המתאפיינים ברמה גבוהה של חוסן (בעלי יכולת להתבונן בצורה מפוקחת, רפלקטיבית ומודעת בסיפור חייהם), יכולים לשרת שירות משמעותי המאפשר להם לתרום ולהיתרם. לשם כך צעירים אלו זקוקים למפקד המשמש להם דמות משמעותית, מלווה אותם ומספק להם תנאים מאפשרים להשתלבות למרות המכשולים שבהם הם נתקלים. המחקר הראה כי במצבי סיכון המתאפיינים ביכולות אישיות גבוהות מצליחים שלא "לשקוע בביצה המשפחתית", ולמרות הכאב הגדול מצליחים להתנתק מהדאגה להוריהם ולאחיהם כדי להשקיע ולהגשים את עצמם. יכולתם של מפקדיהם לסייע במידת האפשר למשפחות ולחזק את החיילים עצמם בדרכם הרצופה במכשולים קריטיים ליכולתם של החיילים להגיע להישגים של ממש.

הסיפור של ברק ממחיש במובהק למה הכוונה באישיות שיש בה עמידות וחוסן וכיצד יכול המפקד ליצור יחסים קרובים ומשמעותיים עם החייל, לדאוג לכך שישירות מאתגר המספק לו הזדמנויות ממשיות לתרום ולהפנות אליו יחס של השקעה ומחויבות אמתית. קריאה מעמיקה בסיפור חייו של ברק ממחישה עד כמה דאגה כנה של המפקד לרווחתו של החייל עשויה ליצור תפנית של ממש במהלך חייו ולהובילו מסיכון לסיכוי.

4. ד"ר פלורה מור היא פסיכותרפיסטית, ראשת תחום חינוך באשלים ג'וינט ישראל ומומחית בכירה לפיתוח תכניות לצמצום פערים חברתיים במערכת החינוך.

5. חיון, ב' (2015). גורמי הצלחה וכישלון בקרב חיילים בסיכון. המכללה לבטחון לאומי.

כמי שמעורה זה שנים רבות בתחום העשייה החינוכית המובילה למובילות חברתית, אני ערה לפער שבין ההבנות התיאורטיות באשר לקידום חיילים המגיעים מרקע סיכוני ובין תרגומן האופרטיבי ויישומן בהתנהלות היומיומית של מפקדים וגורמים אחרים בצה"ל. סיפורו של ברק עשוי לגשר על פער זה ולהוות את ההבדל בין לשוחח על נושא, להמשיג אותו, ובין לייצר פרקטיקה ולפתח דרכי התנהלות המקדמת את החוסן הלכה למעשה.

[...]

"אוקי, קוראים לי ברק. בן 19, גר בתל אביב עם אמא, שתי אחיות, סבא, אחות של סבא, סבתא ודודה", השבתי.

"למה כולם גרים יחד?" שאל המ"מ.

"כי אין לנו בית, ההורים שלי פרודים מגיל חמש ומאז אנחנו גרים אצל סבא וסבתא", השבתי.

"ואיפה האבא שלך?" שאל המ"מ.

"נפטר", השבתי.

"מתי הוא נפטר? ממה הוא נפטר?" שאל המ"מ בתמיהה.

"מסרטן, לפני חודשיים. בדיוק כשסיימתי את הטירונוט", השבתי.

"אני מצטער לשמוע. איך אתה עם זה?" שאל המ"מ.

"בסדר, אתה יודע, קצת קשה, אבל אני מוכן לעשות את הקורס בצורה הטובה ביותר בלי לתת לשום דבר להשפיע עליי", אמרתי בטון תקיף.

הקטעים המובאים כאן מעובדים מתוך ספרי "בזכות האמונה שבאדם"³, המגולל את סיפור חיי האישי, מלידתי וגדילתי בסביבה משפחתית וחברתית מורכבת, דרך נסיבות חיים שהובילו אותי לדרכי קצה של כעס, תסכול וניכור, ועד להתגייסותי לצבא במסגרת תכנית "איתן" לקידום אוכלוסיות מיוחדות, כולל השינוי שחל בי בזכות האמונה שנתנו בי אנשי חינוך ומפקדים. כאן אני מביא את סיפורי במקטעים המציינים חלק משמעותי מתחנות הדרך שעיצבו אותי - מילד לאיש, מתלמיד למלמד ומדריך ומפקוד למפקד. בסיפורי מתוארים רגעי משבר שיכלו בקלות לדרדר אותי. רגעים כאלה פוקדים רבים מבני הנוער במדינתנו, ובמיוחד את אלו שגדלו במשפחות ממעמד סוציו-אקונומי נמוך. לצד רגעי המשבר אני מתאר גם חוויות הצלחה, במטרה להוכיח שלצד הכישלונות לעולם יעמדו גם ההצלחות, אפילו הקטנות ביותר.

ילדות טיפוסית

לפני שנולדתי התקשו הוריי להגיע להסכמה בבחירת שם לתינוק. בסופו של דבר אבי הוא שהחליט על השם ברק. כששאלתי את אבי באחד הימים מדוע בחר דווקא בשם זה, הוא ענה שרצה שאהיה מבריק וחכם. [...] ביתנו היה מרווח, מוקף חצר וגינה. גם כלבה הייתה לנו. קראנו לה ונוס. אבי היה נהג מונית, אמי לא עבדה מחוץ לבית וטיפלה בי.

3. הספר יצא ב-2016 בהוצאת מודן, צה"ל ומשרד הביטחון.

זיכרונות מתוקים עולים בי כשאני נזכר בילדותי עד לגיל חמש. מצאתי תמונות ספורות שבהן אנו יושבים בפורום משפחתי לארוחה. אני זוכר שהמשפחה הייתה מאוחדת ומגובשת, יצאנו לטיולים בחיק הטבע, ביקרנו בספארי, היינו כמו כל משפחה נורמלית - אך לא לאורך זמן.

כשהייתי בן חמש שקע אבי בחובות והיחסים בין הוריי הידרדרו. הבית התמלא צעקות ואמי נסעה לעתים לבית הוריה בלי להודיע. בשלב מסוים החליטו הוריי להיפרד; ליתר דיוק, אמי החליטה לעזוב ולעבור לגור בבית הוריה [...]. אני ואחיותיי עברנו עם אמי לבית הוריה ואבי נשאר לבדו, ומאז ראיתי אותו רק לעתים נדירות בביקורים קצרים שהיה משתדל להתמיד בהם במהלך השבוע כפי יכולתו.

בגיל שש רשמה אותי אמי לבית הספר היסודי הממלכתי-דתי "מודיעים" שבמרכז השכונה. בבית הספר רוכזו כמה אוכלוסיות, בעיקר מבני עדות המזרח. הייתי תלמיד בינוני ומטה, בעל יכולת ריכוז נמוכה וציונים סבירים פחות או יותר. [...] הייתי ביישן, לא מהתלמידים הבולטים בכיתה, איש לא חש בחסרוני כשלא הגעתי לבית הספר. [...] לעתים חשבתי שאני מוזר, ולא פעם תליתי זאת בעובדה שהוריי נפרדו וחשבתי שיש לי לגיטימציה מלאה להיות כזה.

החברה החיצונית לא אהבה את המראָה שלי; ליתר דיוק לא אהבה את הבגדים שהייתי לובש. המראה החיצוני היה אחד הגורמים שקבעו מי יהיו חבריך, אם יהיה מישהו שיעביר בחברתך את זמן ההפסקה, או שתישאר לבד ותחכה שהיום יגמר כבר. שנאתי את זמן ההפסקה, הוא היה זמן לא שוויוני, שמעמדו החברתי של התלמיד נחשף בו. בתור בן המעמד החברתי הנמוך סבלתי בכל הפסקה, מהשמצות, מהקנטות וגם מאלימות.

[...]

לפעמים היה אבא בא במונית שלו לקחת אותי לאכול אתו פלאפל בהפסקה. אהבתי לאכול עם אבא, הוא ידע איפה כל המקומות הכי טעימים בעיר.

"ברקי, איך היה בבית-ספר היום?" שאל אבי.

"רגיל", אמרתי בפרצוף עצוב.

"מה יש לך, למה אתה עצוב?" שאל אבי.

"סתם. כולם יורדים עליי בכיתה", אמרתי.

"מה הם אומרים לך?" שאל אבי.

"הם קוראים לי שער", אמרתי.

"ומה הם? מה, אין להם שערות?" שאל אבי.

"לא כמו שלי, לי יש הכי הרבה. יש לי גם שפם ולאף אחד אין. הם קוראים לזה שפם בר-מצווה", אמרתי.

"נו, מה רע? יש לך שערות - זה אומר שאתה גבר, הם לא גברים. הם נראים כמו בחורות, תשמח שיש לך שערות", אמר אבי.

"טוב, אבא, מה שתגיד", אמרתי.

[...] התקשיתי במתמטיקה יותר מכל דבר אחר. התביישתי לבקש עזרה מאחרים וכסף למורה פרטי לא היה לנו. הייתי תבוסותן בכל מה שקשור ללימודים והעדפתי להתמקד בדברים שאני טוב בהם, דברים כמו משחקי מחשב, משחק בגוגואים וכתיבה. כתבתי דברים שלדעתי היו דברי חוכמה, אך על פניהם היו לא יותר ממפגש מקרי בין עיפרון ודף, מילים ללא משמעות. תמיד הרגשתי שיש בי משהו חזק, שיום אחד זה יפרוץ החוצה ואצליח להגשים את הפוטנציאל שכל המורים אמרו שיש לי. לא רק בין כותלי בית הספר היה לי רע, לצערי. גם בבית היה לי קשה: יחסי עם סבי היו רעועים, תושבי הבית לא יכלו לסבול את נוכחותי.

"תכבה את המוסיקה הזאת כבר", צעק סבי.

"אל תצעק עליי", אמרתי.

"תכבה או שאני אסלק אותך מכאן אחת ולתמיד, שמעת?" אמר סבי.

"שמעתי, אני לא מפחד ממך, תעיף אותי", אמרתי.

"עוף מכאן, עוף!" צעק סבי והורה לי בידו לצאת מהבית.

"תוציא אותי בכוח, אתה לא יכול?" אמרתי.

"אתה רוצה שאני אתקשר למשטרה שהם יוציאו אותך החוצה?" אמר סבי.

"לא רוצה שום דבר", אמרתי.

"תלך מכאן כבר לאבא שלך, לך תחיה אתו! מה יש לך פה? לך מכאן", אמר סבי

ויצא מן החדר.

על הורים ותקווה שלב

עד גיל 12 לא גרתי בקביעות בשום בית, לא עם משפחתה של אמי ולא עם אבי. רוב הזמן הייתי אצל אמי כי תנאי המחיה אצלה היו טובים יותר. אבי נמנע מלקחת אותי תחת חסותו כי רצה שאקבל את הטוב ביותר. יחסי עם משפחתה של אמי החריפו מרגע לרגע והחלטתי שאעבור לגור עם אבי. [...] כשנכנסתי לראשונה לדירה, הבחנתי בקירות מתקלפים, במכונת כביסה ישנה, חצי מקולקלת. בחדר האמבטיה לא היה אפשר להחמוץ את האבנית המכסה את הכיור. קורי העכביש נרקמו לאורך כל קצות התקרה. ניגשתי לבדוק את המזגן ואבי אמר שאין טעם, הוא מקולקל.

"טוב, זאת המיטה שלנו, אתה תישן עם אבא שלך כמו כשהיית ילד. יש בה קרש אחד שבור, אבל לא נורא, אני אישן בצד של הקרש השבור. אל תישן עליה בלי סדין, המזרן ספוג לכלוך שלא ירד אף פעם, אבל תדע לך שזה מזרן טוב", אמר אבי.

"אין בעיה, אבא, אל תדאג. אני מסתדר מצוין עם מה שיש", אמרתי.

"אני רוצה לבנות לך כאן בקרוב ארון לספרים, שיהיה לך איפה לשים אותם כמו בן אדם", אמר אבי. "כמה ימים ויש לך ארון. אל תדאג."

"תודה, אבא. זה בסדר גם אם לא יהיה לי ארון", אמרתי.

"אם אמרתי שיהיה לך ארון אז יהיה לך ארון!" אמר אבי.

ההתעקשות הקטנה הזאת על הארון, פריט בסיסי שיש לכל ילד בחדר, נגעה ללבי. אבי ניסה להעניק לי תחושה שאמנם זו דירת חדר מעופשת, אבל אנחנו נעצב אותה ככל שנוכל כדי שהיא תיראה כמו מקום נורמלי לגור בו. כמה ימים אחרי שהגעתי, אבי בנה את הארון בכוחות עצמו מקרשים שאסף ברחוב. זה היה הארון הכי חזק ויציב שהיה לי עד היום.

[...]

המקרר שלנו היה כמעט ריק, היו בו רק דברים שנמאס לי כבר לראות, אותו קטשופ שאין על מה למרוח אותו, המיונז שתאריך התפוגה שלו עבר, אבל מי אוכל מיונז בכלל. המקפיא, לעומת זאת, היה מכוסה קרח; ממנו היה בשפע ודווקא בו לא היה צורך. את האוכל למדתי להעריך וכל ארוחה המורכבת מהמרכיבים הפשוטים ביותר הייתה סעודת מלכים עבורנו. [...] על האוכל אבי לא הסכים לחסוך כמו על החשמל והמים.

"ברק, יש דואר?" שאל אבי.

"כן, עוד פעם חשבונות חשמל ומים", השבתי.

"כמה כתוב?" אבי שאל.

"1,540 שקל", אמרתי.

"גנבים, על מה 1,540? אנחנו בקושי מפעילים פה מאורר".

"אבא, אולי נבקש מאימא כסף?" אמרתי.

"תפסיק לדבר שטויות, תן לי את זה, זה לא עסק שלך, אלה חשבונות שלי", אמר אבי בנימה מגוננת.

אבי עדיין עבד כנהג מונית. בהתחלה הוא השתייך לתחנת המוניות של שדה התעופה (תחנה שמרוויחים בה כסף רב יחסית לתחנות האחרות בארץ) והרוויח סכומים נאים, אך במרוצת השנים סבל אבי משתי פריצות דיסק בחוליות הגב ולא היה יכול לעשות עבודה פיזית. מצבו הבריאותי של אבי דחק בו להפסיק לעבוד, עקב נדודי שינה וכאבי גב עזים. בגלל הכאבים לא היה יכול לישון. הצטערתי בכל פעם שראיתי את אבא במצב כזה והתפללתי לבורא עולם שיושיע אותו. [...]

מצבו של אבי רק החמיר, הוא החסיר שעות עבודה במונית ונח יותר משעבד. בשלב הזה אבא לא הצליח להרוויח אפילו את התשלום השבועי. בעל המונית לקח את המונית מאבי והוא נשאר בלי עבודה. הכסף אזל ונאלצנו ללכת לאסוף פחיות ובקבוקים מפחים שכונתיים. בהתחלה התביישתי ללכת לעזור לאבא, פחדתי שילדים מבית הספר יראו אותי. פחדתי שירחיקו אותי מהם, שיסתכלו עליי בעין לא יפה, ויכלו עליי וישמיצו אותי מאחורי הגב.

"ברק, אני צריך שתבוא לעזור לי היום, תוך שעתיים אנחנו עושים פה כמה רחובות, הולכים לקנות כמה דברים בסופרמרקט וחוזרים", אמר אבי.

"לא, אבא", עניתי. "אני לא יכול לבוא אתך. יש לי דברים לעשות".

"ברק, אין לך דברים לעשות, אמרתי שאני צריך אותך, אתה בא אתי? אתה רוצה

שלא יהיה לנו מה לאכול? הגב שלי כבר שבור, אני לא יכול לעשות את זה לבד, אתה בא אתי, נקודה. סוף פסוק", אמר אבי.

הבנתי שאין בְּרָה וזו הדרך היחידה שלנו להתקיים. הסתובבנו ברחובות ואבי היה זה שמכניס את ידיו לפחים ושולה את פריטי המחזור, ואילו אני, במקום לעזור לאבא, הבטתי כל הזמן לצדדים לראות אם יש בסביבה אנשים שמכירים אותי. [...] הייתי נבוך, אבא לא. בזיכוי שקיבלנו קנינו את מזוננו בצניעות והגענו הביתה לסעוד בשמחה. רציתי לעזוב את בית-הספר וללכת לחפש עבודה, אך אבא הפציר בי לא ללכת לעבוד ולהשקיע את מרצי בלימודים. הוא רצה שיצא ממני משהו יותר גדול ממנו, כך אמר. [...] הוא תמיד דאג להשכלה שלי ולחינוך. גם כששכב חולה רצוף במיטתו, היה מוכן לעזור לי בהכנת שיעורי הבית.

לילה אחד נשכבתי על המיטה והסתכלתי בשמים מבעד לחלון. לבשתי את אותם בגדים שלבשתי אתמול: היה חורף, לא צריך להתקלח כל יום, זה סתם בזבז מים. ממילא אין לנו כסף לשלם את החשבונות. "למה? למה זה מגיע לנו? למה רע לאבא שלי? למה אין לו כסף? אולי תוכל לעשות שיהיה לו יותר כסף? או לפחות לתת לו כוח ובריאות לעבוד? תעזור לנו, אנחנו הבנים שלך, בבקשה תעזור, אבא. זה אני, ברק, אני קורא אליך ממעמקי תהום, תעזור לנו", אמרתי לאבינו שבשמים. בכיתי ימים ולילות, בכל פעם שמצבו של אבי היה מתייצב הייתי אסיר תודה לקדוש ברוך הוא. אני זוכר ימים שישבנו לאכול בחושך לאור נרות נשמה ומיד אחר כך שכבנו לישון. ממש כמו חג שאסור להדליק בו אור ורק נרות מאירים את הבית. רק שבחג הזה היהודים לא ניצחו בסוף.

המעמד החברתי

מכיתה ז' ועד ט' ניסיתי להשתלב בבית הספר, זה היה הדבר החשוב ביותר בעיניי. הייתי מוכן לעשות הכול כדי להיפטר מההטרדות ולשקם את מעמדי האישי הנחות, לו רק יכולתי להקפיץ את עצמי ב"רשימת המקובלים" של השכבה. לא הוזמנתי למסיבות שכבתיות או לימי הולדת. לא פעם שאלו ילדים אם אגיע ליום הולדת בלי לדעת שכלל לא הוזמנתי. בנות דחו את פניותי אליהן במיוחד לאחר הטעות שעשיתי עם בן ביום הראשון ללימודים.

ילד בשם חיים נהג להציק לי במיוחד במהלך שלוש השנים האלה. הוא היה אובססיבי לגביי והטרדותיו הפכו לשגרה יומיומית. בהפסקות התפללתי לא לפגוש אותו ואת חבריו הנוראים. חיים ואני גרנו באותה שכונה, במרחק של כמה רחובות זה מזה. גם הוא "דרומי", אבל ממש לא כמוני, לפחות מבחינה חברתית. לא הצלחתי להבין מהם ההבדלים בינינו, חוץ מהבגדים הממותגים שלבש, והכסף המזומן הרב שהיה ברשותו.

[...]

אבא חזר ואמר: "תמיד תיצמד לאלה שיותר טובים ממך". חיים לא היה יותר טוב

ממני, ממש לא, אבל רציתי את הביטחון העצמי שהיה לו. הפנמתי את משנת החכמה של אבי ודבקתי בחיים ובחבריו. בהתחלה לא התקבלתי לחבורה, אבל התעקשתי עד שחיים וחבריו קיבלו אותי. ברחנו יחד משיעורים, ירקנו על ילדות מכוערות בהפסקה, העלבנו אותן, ביזינו את המורות, התנהגנו בגסות רוח למבוגרים והשחתנו את רכוש בית-הספר. לא היה לנו דין ולא דיין. מנהלת בית-הספר לא ידעה על המתרחש. חלק מהמעשים נעשו בסתר וחלקם בפומבי "למען יראו וייראו". רצינו שכולם יפחדו מאתנו ויעשו כדברנו.

[...]

מעמדי החל להיבנות בבית-הספר, הביטחון העצמי התגבר. הרגשתי שאני ממלא את הייעוד שלי, כאילו מאז ומעולם המעמד הזה היה שלי, אבל לא מצאתי את הדרך אליו. [...] במקביל הזנחתי את הלימודים ואת שיעורי הבית. שנאתי את השיעורים כמו כולם, חיכיתי רק לצלצול להפסקה. היוצרות התהפכו כלא היו, וכולם שכחו את ברק של כיתה ז' ו-ח'.

[...]

בסיום כיתה ט' הוחלט חד-משמעית שלא אמשך את לימודי בית-הספר. המעבר לכיתה י' כלל לא עלה על הפרק. המנהלת וכל סגל המורים החליטו פה אחד שדלת בית-הספר סגורה בפניי. סולקתי מ"תיכון חדש" בסוף כיתה ט'. מנהלת בית הספר לא היססה לצרף לתיקי האישי מכתב המבטיח שכל בית-ספר שמכבד את עצמו לא יאפשר לי דריסת כף רגל במסדרונותיו. בכיתי והתחננתי שלא יעיפו אותי, אמרתי שאני יודע שעשיתי טעות וביקשתי מחילה, אך מנהלת בית-הספר לא הבליגה הפעם והשיבה את פניי ריקם.

את החופש הגדול של קיץ 2008 ביליתי בספורים במונית של אבי בחיפוש אחר תיכון שיסכים לקבל אותי. הציונים בתעודה היו חד-ספרתיים; לעומתם האיחורים, החיסורים וההפרעות היו דו-ספרתיים ולפעמים גם תלת-ספרתיים. ניסיונותינו לא צלחו, ובצדק. אם אני הייתי מנהל תיכון, הדבר האחרון שהייתי עושה זה להכניס תלמיד כמוני לבית-הספר שלי. לאחר כמה ניסיונות כושלים בכמה בתי-ספר, אמי יעצה לי לנסות לדבר עם מנהלת בית-הספר "מודיעים", גברת שושי פריאל. שושי הייתה אישה רבת חסד שפעלה ללא לאות למען הקהילה גם מחוץ לתפקידה בבית-הספר. שושי הקדישה תשומת לב מיוחדת לנערים ונערות מאוכלוסיות מיוחדות שאיבדו את דרך הישר. היא לקחה אותם תחת חסותה וניווטה אותם למקום טוב יותר. אבא ואני החלטנו להיפגש עם שושי.

"שושי, העיפו אותי מ'תיכון חדש' [...] מה אעשה, שושי?"

[...]

"אני יכולה לדבר עם יוסי בן-גל, מנהל תיכון 'צייטלין', אבל אני לא מבטיחה כלום. יש לך תעודה טובה לפחות?" אמרה שושי.

"עדיף שלא אראה לך את התעודה שלי, שושי, זה רק יחריף את המצב", אמרתי.
 "שוב אני מתקשרת ליוסי", אמרה שושי.

"הלו? מר בן-גל?" [...] תשמע יוסי, יש לי פה תלמיד, נשמה טהורה שאתה לא מאמין, למד אצלי ב'מודיעים'. האבא התעקש שילמד בתיכון חילוני ולכן הגיע לתיכון חדש'. הוא לא הסתדר שם ועכשיו אנחנו רוצים לשלוח אותו אליך, מה אתה אומר?" אמרה שושי.

"יש לו תעודה?" שאל מר בן-גל.

"בלי תעודה יוסי, התעודה לא משקפת [...] בשבילי, יוסי, אתה תוכל לתת לו הזדמנות?" [...]

"טוב, שושי, בסדר. תשלחי אותו ביום ראשון, אני לא מבטיח כלום", אמר מר בן-גל. הגעתי עם אבא לבית-ספר "צייטלין" ביום ראשון. במזכירות הפנו אותנו לשיחה עם יועצת בית הספר ורכז השכבה. נכנסנו לפגישה מלאי התרגשות ותקווה.
 [...]

"למה אתה רוצה ללמוד ב'צייטלין'? שאלה היועצת.

"כי שמעתי שזה בית-ספר טוב [...] אני אהיה התלמיד הכי טוב שאפשר, אתם תראו", אמרתי בנחישות.
 "אנחנו בטוחים, ברק. תראה לנו בבקשה את התעודה מבית הספר הקודם", אמרה היועצת.

"אין צורך, הציונים שלו לא טובים, עדיף שלא", אמר אבי.
 "אז התקבלתי?" שאלתי.

"תראה, ברק, אנחנו רוצים להיות כנים אִתְךָ. הרוח שלך אינה מתאימה לרוח בית-הספר", אמרה היועצת.

[...]

יאוש אחז בי לאחר השיחה, אך אבא הפציר בי לגשת למר בן-גל אישית ולנסות לשכנע אותו. [...] יחד צעדנו למשרדו של מר בן-גל.

"יוסי, תשמע [...] היועצת ורכז השכבה לא ממש התלהבו מהציונים של הבן שלי ב'תיכון חדש'. אתה יכול לעזור לנו?" שאל אבי.

"אם הם החליטו שלא, הם יודעים מה הם אומרים", אמר מר בן-גל [...] "אני מצטער". לחצנו ידיים וכולנו ידענו שמכאן אגיע לרחוב. ימים של תסכול וחוסר שקט עברו עליי. [...] מחשבות קשות המשיכו להכות בי ללא רחם; "לא יצא ממני כלום, לא תהיה לי תעודת בגרות, אשאר חסר השכלה ולא אוכל לפרנס את משפחתי בעתיד. אהיה הומלס? אולי עברייני? מי יודע מה יהיה אתי? הכול יכול להיות".

נכנסתי למשרדו של מר בן-גל וסיפרתי לו את סיפור חיי עד היום. לאחר חמש דקות אמר בן-גל שאינו מוכן לקבל אותי, אך נימת היסוס נשמעה בקולו. יצאתי ממשרדו מאוכזב וירדתי במדרגות המובילות לשער הכניסה. לפתע הרגשתי טפיחה עזה על העורף. הסתובבתי. מאחוריי עמד מר בן-גל. "ברק, אתה יודע מה? תבוא ביום ראשון. [...] לראשונה זה זמן רב, חיוך רחב התפשט על פניי. חיוך של תקווה, חיוך

של אמונה ושל דרך חדשה.

התנאי היחיד של מר בן-גל היה שאחזור על כיתה ט'. הסכמתי מיד.

[...] למרות כל ההבטחות שנתתי, עדיין לא השכלתי להתבגר ומשכתי תשומת לב רבה. לא הפסקתי להפריע למורים בשיעור. [...] רציתי שיבחינו בי בכל עת, שיראו שאני בכיתה. מנהיגות שלילית הייתה הדרך היחידה שבה יכולתי להתבלט, בדיוק כפי שנהגתי ב"תיכון חדש".

לקראת סוף השנה התעוררה שאלה אם אגש לבחינות הבגרות הראשונות בתיכון. [...] מעולם לא למדתי למבחן כמו שצריך. הייתי משוכנע שאכשל בבחינות הבגרות. בשנת הלימודים הראשונה ב"צייטלין" טרם שיניתי את התנהגותי; הייתי מעורב בקטטות, הפרעתי למורות בשיעורים. אמנם הפרעתי פחות מבעבר, אבל עדיין הפרעתי. חשבתי שאני גיבור - אני מראה עד כמה אני חזק, אני חזק על חזקים. [...] כל זה היה חלק מתדמית שממילא לא הרשימה אף אחד. הייתי בתוך בועה שהיה קשה לצאת ממנה. חשתי תחושת שליחות, הייתי זה שהציקו לו בעבר וכעת הוא מגן החלשים.

הולך מוקדם, מרוויח מאוחר

[...] רציתי להתקדם בחיים. את ההחלטה הזאת קיבלתי בתחילת תקופת המבחנים והבגרויות וניצבתי בפני דילמה, האם אני מוכן להשקיע מספיק כדי להיות זכאי לתעודת בגרות בסוף כיתה י"ב או שאני מוותר עליה מעכשיו. חששתי שאכשל משום שמעולם לא התייחסתי ללימודים ברצינות. [...] החלטתי שבכל לילה אחזור מוקדם הביתה ושאתחיל ללמוד למבחנים. [...] הבנתי שכל עוד אני חי אני צריך לנצל את הזמן עד תום.

התחלתי להיצמד לאנשים שהיו יותר טובים ממני, טובים יותר במתמטיקה, בלהרים את היד בשיעור במקום להתפרץ לדברי המורה, ללמוד למבחנים [...] למדתי מכל אחד את תכונותי החזקות ואופן התנהגותו. [...] יום אחד, כשהסתובבתי לי במזכירות בית הספר, ראובן הגזבר ניגש אליי ואמר: "ברק, תאמין לי, יום אחד תהיה מפקד בצבא". נכון לצורת ההתנהגות שלי באותה תקופה, היה זה "מאמר שיכורים", אך ראובן והמורים ראו שיש בי הכוח להניע אנשים.

השנה חלפה לה ובמקביל הבחנתי שתלמידי השכבה החלו להתכונן לתקופת הבגרויות. לא ידעתי כיצד להתחיל [...] עד לאותה תקופה מעולם לא קראתי ספר ולא למדתי לשום מבחן ברצינות. [...] הרגשתי שאני חייב את זה לעצמי אחרי כל השנים שהזנחתי את הלימודים. הרגשתי שאני חייב את הניסיון הזה, ניסיון ללמוד, לשגן, להככים. [...] לאחר 31 ימים שמהם לא חסרתני אפילו יום לימודים אחד, ניגשתי למבחן וקיבלתי 75. הייתי מרוצה וכאן בעצם חוויתי חוויית הצלחה ראשונה. אני זוכר שאמרתי לעצמי, "הנה יש לך סיכוי להצליח, אתה לא כזה טיפש כמו שחשבת". במגן השני קיבלתי 85 ובבגרות 95.

פתאום זה הכה בי. התמכרתי לתחושת ההצלחה ורציתי להשתפר ולקבל עוד ציונים טובים וכך המשכתי להשקיע ולקבל ציונים טובים בכל הבגרויות של כיתה ט'. שמחתי, אך לרוע המזל בסיום השנה שמי שוב עלה בין המסומנים לעזוב את בית-הספר. מר בן-גל קרא לי לשיחה בנוכחות יועצת בית-הספר והבהיר לי שזאת הייתה השנה האחרונה שלי ב"צייטלין", שכן למרות השיפור בלימודים, ההתנהגות שלי עדיין לא השתפרה. המשכתי להפריע למורות בצורה יוצאת דופן. גם אחרים הפריעו, אך אני התבלטתי מעל כולם בדרכים יצירתיות. לעתים התבלטתי לחיוב, אך לרוב, לצערי היה לשלילה. [...]

מר בן-גל אמר ש-40 פנימיות יסכימו לקבל אותי - פנימיות לנוער בעייתי, אם לנסח את זה במדויק. את השיחה בינינו חוויתי ככישלון גדול שלי: דווקא עכשיו? כשהתחלתי לעשות שינוי? כשהפסקתי ללכת לגינה, התחלתי ללמוד כמו שצריך, דווקא עכשיו רוצים לסלק אותי? ידעתי שלא השתדלתי מספיק אבל הייתי בטוח שיש בי את הכוח להצליח אם רק אשתדל עוד טיפה.

"ברק, זימנתי אותך לשיחה הזו בשביל לבשר לך בשורה שאני אישית מאוד מצטער לבשר", אמר מר בן-גל.

"אתם מעיפים אותי?", שאלתי בתמימות.

"לא, ברק, אנחנו לא מעיפים, אבל מה שהחלטנו זה שלא תמשיך ללמוד בבית הספר לשנה נוספת. לא נשארו לנו בְּרָרוֹת, עברת על תקנון בית הספר ולא בפעם הראשונה. יש כאן מורות שאומרות שזה או אתה או הן", אמר מר בן-גל.

"אני יודע, אבל לא תוכלו לסלוח לי עוד פעם אחת?" אמרתי.

"אני מצטער, אך הפעם אין לנו בְּרָרה. אני רוצה להציע לך מספר פנימיות שתוכל להתקבל אליהן ושם תסיים את הלימודים, אם אתה אומר שתשתנה, אך אצלנו זה כבר לא אפשרי", אמר מר בן-גל.

הדמעות בקעו ממני בלי שליטה.

"אתם לא יודעים מה עברתי בחיים, אתם לא מכירים את אבא שלי ואת כל מה שעברנו יחד. אני לא כמו כל הילדים כאן. זה שהסכמתי להישאר כיתה זה כבר פער עצום מבחינתי. התחלתי להשתפר בציונים, הראיתי נכונות. אתם לא יכולים להעיף אותי ככה עכשיו, לזרוק אותי לרחוב. אני לא אלך לבית-ספר אחרי שאצא מכאן, אבל אם תשאירו אותי אתם לא תתחרטו. אני אהיה התלמיד הטוב ביותר. תלמידים כאן עוד יבקשו ממני ללמוד אתם. באמת שיש בי כוח, התעוררתי מאוחר מדי, אני יודע. אבל תנו לי הזדמנות בבקשה", אמרתי.

כדי להשאיר אותי שנה נוספת בבית הספר, נאלץ מר בן-גל להתמודד עם הבעיות שאני עלול לעשות, ובעיקר עם סגל מורים זועף שהמליץ פה אחד לסלק אותי. במקומו לא הייתי מהסס לסלק אותי, זו האפשרות הכי קלה, זו הבחירה הבטוחה,

אך למר בן-גל לא היה אופי חלש - זה בטוח. במשך חמש דקות סוערות בקע ממני שטף של מילים מעומק הלב. הצלחתי. שכנעתי את מר בן-גל להשאיר אותי שנה נוספת. הפעם עליתי לכיתה י', תעודת הבגרות הייתה באופק ולפתע זה לא נראה כה מסובך לשנן חומר ולכתוב אותו על דף. הבנתי שלמעשה, זה רק עניין של תרגול.

את לימודי בתיכון סיימתי בממוצע של יותר מ-80 זכיתי בתעודת בגרות מלאה. כחודש לאחר סיום הלימודים קיבלה אמי מכתב בדואר רשום ממר יוסי בן-גל בכבודו ובעצמו, המנהל שנתן לי הזדמנות שנייה, ועל כך אני מודה לו עד עצם היום הזה.

מטירון בחוות השומר למפקד

כשנכנסתי לחוות השומר בפעם הראשונה באוטובוס הזה חשבתי שהגעתי לשמורת טבע. אמרו לי שבסיס צבאי זה מקום עם טנקים, רכבים, מבנים יבילים והרבה חול. אני הגעתי לבסיסי עם גוף פסטורלי עוצר נשימה בשקיעה. המבנים נראו כמו צימרים קטנים שלא הייתי מתנגד לבלות בהם את הסופ"ש. [...] נדהמתי לגלות שקיים בסיס צבאי כזה, אך החוויה הראשונית הזו נעלמה מיד.

"קדימה! לרדת מהאוטובוסים ולעמוד ב-ח", אמרה אחת ממפקדות הצוותים.

[...]

נדרשנו לעמוד בכללי משמעת נוקשים; לקום בבוקר ולהסתדר ב-ח', לעמוד עם וי בין הרגליים וידיים מאחורי הגב, ללכת עם המימייה לצד הרגל, להוריד אותה, להרים אותה, למלא אותה ולרוקן לתוך הגרון. זה כל כך עצבן אותי, לא הבנתי למה אנחנו צריכים לציית לכל החוקים הטיפשיים האלה, למה אני לא יכול לקרוא למפקדת בשם שלה? ולמה אני פונה אליה רק ב"הקשב, המפקדת!"? למה אסור לדבר עם הרס"פ? מי היא בכלל? מה, היא יותר טובה ממני? כאילו ברגע אחד העולם שלי השתנה מקצה לקצה.

[...] בשבת ניגשה אליי המפקדת כדי לערוך אתי ריאיון אישי ושיחה במטרה להתרשם מתחושותיי לגבי הטירונות עד כה.

"ברק, מה שלומך?" היא שאלה.

"בסדר, מה אתך, המפקדת?" השבתי.

[...]

"איך עוברת עליך הטירונות עד עכשיו? אתה מסתדר עם כללי המשמעת?" היא שאלה.

"הטירונות בסדר, האמת שלא קשה לי כל כך עם כללי המשמעת כמו שקשה לי עם כל הדיסטנס הזה ביניכם לבנינו, ואני לא מבין למה אנחנו נענשים לפעמים [...]"; אמרתי.

"לכל דבר יש סיבה, אנחנו רוצים שתלמדו לתפקד כמחלקה. [...] ברק, אתה חייב לשלוט בעצבים שלך. אתה יכול להיות חייל טוב, רק תלמד להשתלט על עצמך", אמרה המפקדת.

[...]

ככל שהכרתי את חבריי למחלקה נחשפתי לאנשים עם רקע לא פשוט בכלל, ולפעמים מצאתי את עצמי אומר לעצמי שאני נחשב לילד שמנת בטירונות הזו.

[...]

"אנחנו רוצים לשלוח אותך לקורס מפקדים בבסיס מגל, כלומר לעזוב את הטירונות כבר בשבוע הבא ולהיות מפקד בצבא. מה אתה אומר? אתה לא חייב לענות לי עכשיו, תחשוב על זה יום-יומיים", אמרה המפקדת.

להדריך כושר קרבי

מחזור מדא"ג דצמבר 2011 יצא לדרך עם 140 חניכים, מהם 12 בנים וחייל מקא"ם אחד. [...] המשמעת הייתה מובנת מאליה. "הקשב!", "נסדרים, תורנויות, מטבחים, ניקיונות, כולם היו חלק מהשגרה. ידעתי שהציפיות ממני היו גבוהות ושמפקדי הקורס יבחנו אותי בזכויות מגדלת כיוון שידעו מה הרקע שלי. [...]

בשבוע השלישי הרף הרקיע שחקים, ממש כמו בטירונות. הרף הלימודי, המשמעתי והפיזי. [...] באימון קרב מגע אחד [...] היד שלי התעקמה [...] הכתף יצאה מהמקום. האירוע הזה קצת קלקל לי את מצב הרוח. הקורס הוא כל מה שהיה לי בתקופה ההיא. השגרה הייתה הדבר היחיד שהוציא אותי מהמחשבות הרעות ואפשרה לי לחיות בשלווה. המפקד לקח אותי למרפאה. [...]

"ברק, מה יש לך? קרה משהו?" שאל המפקד מתן.

"כלום לא קרה, המפקד מתן, הכול בסדר", השבתי.

אני מכיר אותך, עובר עליך משהו, אני רוצה שתספר לי מה זה", אמר המפקד מתן.

"סתם, בגלל שהיד התעקמה ואני לא אוכל להתאמן עכשיו", השבתי.

[...]

"למה יש לי תחושה שזה בגלל משהו יותר רציני? הכאב ביד יעבור לך. [...] אתה משקר לי?" אמר המפקד מתן.

"טוב, האמת שזה לא בגלל זה [...] זה בגלל אבא שלי וכל מה שקרה, אבל יהיה בסדר [...] סתם, אתה יודע, זה קרה לא מזמן ועכשיו גם היד התעקמה וכל המצב חרא", אמרתי.

”נו, וזאת סיבה להישבר? תוך שבוע היד שלך חוזרת לעצמה והכאב יעבור. אני לא יודע מה אתה מרגיש, כי אני לא איבדתי את ההורים שלי, אני בטוח שזה קשה, אבל זה יעבור, אתה עכשיו בתקופה טובה. אתה חניך מוביל בצוות, אני אומר לך”, אמר המפקד מתן.

”מוביל? הגזמת [...] אני באמת רוצה להצליח ולהתקדם בחיים, זה לא פשוט בשבילי הקורס הזה [...] אני לא רגיל לכל זה. אני רק רוצה לעבור את הקורס ולהשיג סיכת בר-אור”, אמרתי.

”[...] אתה בטוח תשיג אותה”, אמר המפקד מתן.

המפקד מתן הכיל אותי ברגישות. הוא אמר את המילים הנכונות בזמן הנכון. המפקד המכיל הוא כל כך חשוב, והוא נותן לחייל את כל ההזדמנות לשחרר את כל מה שיש לו על הלב, וכך תפקוד החייל משתפר. הכלה בלבד אינה מספיקה ונדרשת יכולת לענות על שאלות החייל וגם לדעת לרומם את מצב רוחו ולעודד. המרכיבים האלה מאוד חשובים אצל מפקדים, ובמיוחד מפקדים בהכשרות, משום ששם נמדד חוסנו של החניך, ובמקרים רבים הוא מגיע לנקודת שבירה.

[...]

הרגע הגיע. שבוע 13, שבוע לפני הסיום, בוקר בוחן הבר-אור המסכם. במהלך כל הקורס התכוננתי אליו כאילו היה האירוע החשוב בחיי. [...] התחלנו לרוץ [...] דפיקות הלב גברו [...] 400 מ' לסיום והרגליים שלי אמרו שזה הזמן להגביר. אני באפיסת כוחות, מתנדנד כמו לולב [...] אבל נחוש [...] אני מגביר. 100 מ' לפני הסיום המפקד מתן מחכה לי ורץ אתי עד הסוף. ”תגביר, אתה תתחרט על זה, תגביר!!!” צעק המפקד מתן. הוא צועק ואני מגביר את הקצב. חציתי את קו הסיום ונשכבתי על הארץ. כולם באו להרים אותי.

”כמה, כמה רציתי?” מיד שאלתי.

”6:50”, אמר המ”מ אסף.

”יש! השגתי את הסיכה! השגתי את הסיכה!” צעקתי.

[...]

בשבוע האחרון של הקורס התכנסנו באולם לשיחה עם מפקד הבה”ד. ביקשתי אישור מהמ”מ להיעדר כי רציתי להיות בתפילת מנחה ולומר קדיש על אבא. המ”מ הסכים. [...]

הסתבר שבזמן שהייתי בתפילה מפקד הבה”ד הכריז עליי כמצטיין ההדרכה של הקורס - החניך שהדריך הכי טוב במהלך הקורס.

סוף הקורס הגיע, טקס הסיום התחיל. [...] המשפחה והחברים נאספו לטקס. [...] למחרת בשיחת השיבוצים חיכיתי שיקראו בשמי. קצינת כוח אדם הקריאה את

הפיקודים והזרועות השונים שאליהם נתמיינ. "פיקוד מרכז, ברק ביטון", אמרה הקצינה. יצאתי החוצה מהאולם וכולם אמרו לי שזה טוב. נכנסנו לחדר והתחילו להקריא שיבוצים: "גדס"ר נח"ל - ברק ביטון", אמרה הקצינה. מה זה גדס"ר? ומה זה נח"ל? לא הבנתי שום דבר. [...] שאלתי מדריכים אחרים בבה"ד מה זה גדס"ר נח"ל, וכולם אמרו לי שכנראה באמת הייתי טוב בקורס אם החליטו לשבץ אותי בגדס"ר. "אתה תיהנה", הם אמרו בביטחון רב שלא השאיר לי בְּרָה אלא לחכות ליום ראשון.

ביום ראשון בבוקר הגעתי לבסיס והתחלתי טופס טיולים נכנס. בריאיון הפתיחה עם יואב נשאלתי כל מיני שאלות. השאלה האחרונה הייתה "האם תרצה לצאת לקצונה?". לא ידעתי מה הכוונה ב"לצאת לקצונה". חשבתי על העתיד, הנחתי שקצונה יכולה לקדם אותי בחיים. [...] סימנתי "כן" בטופס והנחתי שתמיד תהיה לי אפשרות להתחרט.

[...]

אהבתי את בסיס בֵּית ליד. [...] יואב תמיד מצא לי מה לעשות ועם הזמן התחלתי ללמוד להעסיק את עצמי. את זמני הפנוי הקדשתי לכתיבת מאמרים בנושא כושר, תליתי דפי מידע בפלוגות וחיפשתי את מי לאמן. [...] המרחק מהבית היה נחוץ אך הקשה עליי מאוד והייתי זקוק להרבה תמיכה. את דמות האב ששכלתי רק לאחרונה מילא יואב. הוא פינה מזמנו והקשיב לכל מטען שהיה לי לפרוק. [...] יואב ידע להכיל אותי בצורה מושלמת ובמקביל ידע לדרוש ממני. הוא לא עשה לי הנחות ונתן חיזוקים חיוביים כשהיה צריך.

[...]

לאחר שבעה חודשים של שירות בגדס"ר יואב קרא לי לשיחה.

"ברק, כתבת בריאיון הפתיחה שאתה רוצה לצאת לקצונה. זה עדיין על הפרק?" שאל יואב.

[...] נזכרתי במה שפעם ראובן, גזבר בית-הספר, אמר לי שאני אהיה מפקד בצבא, והפחד והרצון האלה הניעו אותי לבחור בקצונה. לא הבנתי איך יואב, שבסך הכול מבוגר ממני בשנתיים, הצליח להכיל אותי ולענות על כל דבר ששאלתי. רציתי להצליח ולהיות כמוהו, להבין ככה אנשים, לפקד.

[...]

המיונים התקרבו והרגשתי מוכן. המיונים כללו שלושה חלקים, בוחן עיוני על החומר המקצועי של הקורס, בוחן פיזי - ריצת 3,200 מ' ומרכזי הערכה. חששתי רק ממרכזי ההערכה אך ידעתי שנקודת החוזק שלי היא בבוחן הפיזי. יום המיונים הגיע, המבחן המקצועי היה מאתגר וגם מרכזי ההערכה. למחרת השכמנו לבוחן הריצה. [...] הייתי חייב את זה יותר מכולם, קילומטר לפני הסיום, כולם דבוקים אחד לשני [...]

צעקתי צעקה גדולה, הגברתי את הקצב [...] זכיתי במקום השני ומיד התקשרתי ליואב לעדכן אותו.

“נחש מה?! [...] סיימתי מקום שני בריצה בתוצאה של 12:30 דקות” [...]

“אה, כל הכבוד, תותח, גאה בך!” אמר יואב.

מבחן באמונה

השלב הבא היה המבד“קים. חקרתי רבות על המבד“קים והבנתי שבמשך יום שלם יושבים מול מחשב ועונים על שאלות שמנסות לנתח את הרמה הפיקודית, הערכית והאינטלקטואלית שלך. חששתי קצת מהמבד“קים בגלל נתוניי האישיים הנמוכים. [...] ארבע פעמים רצופות נדחו המבד“קים. התחלתי להילחץ שאפספס את היציאה למחזור הקרוב רק בגלל שלא עשיתי את המבחנים. התקשרתי לקצינת הסגל בלי סוף והיא הבטיחה שוב ושוב שהפעם אני אגש למבד“קים. בסוף זה באמת קרה.

יום וחצי לפני המבד“קים, צלצל הטלפון שלי ממספר לא מזוהה. זה היה עקיבא, קא“ג פיקוד מרכז.

“שלום, אני מדבר עם ברק?”, שאל עקיבא.

“כן זה אני”, אמרתי.

“אוקיי, ברק, אתה אמור לעשות מבד“קים בשבוע הקרוב, נכון?”, שאל עקיבא.

“כן, יש בעיה עם זה?”, שאלתי.

“כן, אתה לא תעשה את המבד“קים וכנראה שלא תצא במחזור הקרוב”, אמר עקיבא וניתק את הטלפון.

התקשרתי אליו 10 פעמים עד שענה לי, כדי לברר מה פשר הפצצה שהוא הנחית עליי הרגע.

“כן. ברק? אם אני לא עונה זה אומר שאני עסוק”, אמר עקיבא.

“כן, אני מבין שאתה עסוק אבל יש כאן דבר חשוב שיקבע את העתיד שלי. אתה מוכן להסביר למה אני לא יכול לגשת למבד“קים?”, שאלתי.

“ממה שביררתי, יש לך קה“ס (קשיי הסתגלות) 50. אף אחד לא הודיע לך שקה“ס זה סעיף פוסל למבד“קים?”, שאל עקיבא.

“לא, המפקד שלי בחו“ל כבר שבועיים, רק הוא מודיע לי דברים כאלה”, אמרתי.

“אוקיי, לא משנה, אז עכשיו אני מודיע לך. בהצלחה”, אמר עקיבא.

“רגע, רגע, מה בהצלחה? איך אני מוריד את הקה“ס הזה עכשיו?”, שאלתי.

"אני חושב שרק קב"ן יכול להוריד קה"ס", אמר עקיבא.

"רק קב"ן? מאיפה אני אמצא קב"ן עכשיו?", שאלתי.

"ממה שאני יודע הקב"ן של הגדס"ר בחופשה וגם הקב"ן של החטיבה. תתקשר לליאת, הקב"נית של האוגדה, אני מסמס לך את המספר שלה. היא דווקא נחמדה, אולי היא תעזור לך", אמר עקיבא.

"תודה עקיבא", אמרתי.

"בהצלחה ילד", אמר עקיבא.

אלה היו המבד"קים האחרונים לאותו מחזור ולא יכולתי לפספס אותם בשום באופן. השעה הייתה מאוחרת, אך בכל זאת התקשרתי לליאת, קב"נית אוגדה 162. כשענתה, מיד סיפרתי שאני חייל מקא"מ, ידעתי שכשהיא תשמע שאני חייל מקא"ם היא תסב אליי את תשומת לבה. [...] סיפרתי לליאת את הסיפור ואת הבעיה. ליאת אמרה שאוכל לפגוש אותה למחרת (יום רביעי) לחצי שעה בדיוק [...].

יצאתי לירושלים בשעה 10:00 בבוקר בלי לבדוק את זמני הנסיעה עד הבסיס. האוטובוס הבא לאוגדה היה מתוכנן רק לשעה 12, כלומר במקרה הטוב אני לבסיס באיחור של שעה וחצי. הסתכלתי לשמים ופשוט שאלתי, "למה? אבא, למה? כל הדרך עד לכאן, כל המלחמות, המאבקים ועכשיו בגלל אוטובוס אני אפספס את ההזדמנות להיות קצין?". [...] הגעתי לאוגדה בשעה 14:30. [...] התקררתי למשרדה של ליאת, וראיתי שהיא משוחחת בטלפון.

הסתבר שהרכב שהיה אמור לאסוף אותה נתקע בדרך.

"אתה ברק?" שאלה בטון תקיף.

"כן, אני ברק, החייל מגדס"ר נח"ל", עניתי.

"איך אתה מגיע עכשיו? קבענו בשעה 12:00. אני צריכה לנסוע עכשיו", אמרה ליאת והמשיכה לדבר בטלפון.

הלכתי לצד בייאוש ופניתי שוב לקב"ה בבקשה שליאת תסכים לקבל אותי בכל זאת. לאחר מספר שניות ליאת ניתקה את השיחה.

"ברק, כנס אליי למשרד עכשיו", ליאת צעקה אליי מרחוק. נכנסתי.

"טוב, ברק, יש לנו סה"כ רבע שעה. ברגע שייכנס הנהג לקחת אותי, אני הולכת ואנחנו מסיימים את הפגישה", אמרה ליאת.

"בסדר", השבתי.

ליאת החלה להסתכל ברישומים בתיק האישי שלי. [...]

"תראה, ברק, אני קוראת את התיק שלך ואת החו"ד של הקב"נית מהבקו"ם ואני

באמת לא מבינה למה באת אליי", אמרה ליאת.

"אני פה כי אני רוצה לצאת לקצונה", אמרתי בנחישות.

"אם כל הדברים שכתובים כאן בחו"ד של הקב"נית מהבקו"ם נכונים, אתה לעולם לא תצא לקצונה", אמרה ליאת.

"כל הדברים שכתובים פה הם שקר. אני לא רציתי להתגייס בהתחלה, אני מודה. בגלל זה אמרתי את כל הדברים האלה", אמרתי.

"שקר? ולמה שאממין לך עכשיו?", השיבה ליאת.

"כי אני השתניתי בצבא מקצה לקצה. עברתי תהליך שהרבה אחרים לא עברו. אני יכולתי לבחור במקצוע פשוט, אבל בחרתי להיות מדריך. הייתי מצטיין הדרכה בקורס. בחרתי לשרת ביחידה קרבית אפילו שאבא שלי נפטר וקיבלתי הת"ש 7. זה פשוט בעינייך? אני עשיתי ויתורים ואני באמת יכול להיות קצין" [...] אמרתי.

"[...] אני מדבר אתך מלפנים משורת הדין. כרגע יש בשבילי תפקיד שמחכה בחוות השומר ואם לא אצא במחזור הנוכחי לקצונה מישהו ייקח את התפקיד הזה ולא תהיה לי עוד הזדמנות לצאת. אני לא צריך את כל התהליך הארוך הזה, אני כבר עברתי אותו, תאמיני לי!", אמרתי.

"ברק, תבין אני עדיין לא יכולה לאשר דבר כזה, זה חריג", אמרה ליאת.

[...]

"רגע, תני לי עוד עשר דקות, בבקשה רק תני לי לספר לך קצת על מה עברתי בחיים ואז אם תרצי אני אלך. בבקשה", אמרתי בבכי.

"בסדר, אבל יש לך עשר דקות מעכשיו", אמרה ליאת.

"את לא מכירה אותי, אני עברתי דברים שלא הרבה אנשים עברו בחיים. [...] כשהתגייסתי לצבא הכול נעלם. חוות השומר שינתה אותי, אני בן אדם אחר. אני רוצה להתקדם בחיים להתפתח, יש סיבה לזה שאני פה. יש פה המלצות (אחזתי את דף ההמלצה בחוזקה), יש כאן אנשים שסומכים עליי. אני לא אאכזב אותך, בבקשה אל תיתני לי לחכות, אני אהיה הקצין הטוב ביותר, מצטיין. [...] ליאת, את לא יכולה לשלוח אותי מכאן ככה, אני לא יכול לתת לזה לקרות, בבקשה ממך", אמרתי בבכי.

ליאת החלה לבכות. "ברק, אני לא יודעת מה להגיד לך, באמת", אמרה ליאת.

"תגידי שאת עוזרת לי, שאת מורידה לי קה"ס, רק את זה תגידי!" אמרתי.

"טוב תראה, אני בדרך כלל לא עושה דברים כאלה אבל עכשיו אני אלך לקב"נית שאחראית עליי שבמקרה יושבת כאן דלת לידי ואשאל אותה מה היא אומרת בעניין. אם התשובה תהיה חיובית אחזור תוך שלוש דקות, ואם לא, אני מבקשת שתלך

ותבין לבד מה התשובה", אמרה ליאת.

הנהנתי בראשי והמתנתי. אלו היו שלוש הדקות הארוכות בחיי ואז ליאת חזרה.

"ברק, החלטנו לכתוב המלצה להוריד לך קה"ס 50 לקה"ס 0 מידית. זה רק צריך לעבור אישור של קב"ן הפיקוד וקב"ן בכיר נוסף ואז זה יוזן במערכת, אבל כל זה יקרה רק ביום ראשון", אמרה ליאת.

"יש! תודה ליאת, תגידי גם לקב"נית שאחראית עלייך תודה. אין לכן מושג מה עשיתן עכשיו, אני עוד אחזור לכאן להודות לך כשאהיה קצין", אמרתי.

ביום חמישי בערב קב"ן הפיקוד התקשר לאימא שלי ווידא אתה כל מיני פרטים שסיפרתי לליאת. אמי אימתה הכול וזה בעצם היה האישור האחרון להורדת הקה"ס שלי.

יום המבד"קים היה מאתגר, המבחנים היו מתישים וארוכים. לאחר מכן התחילו שבועיים מורטי עצבים של המתנה לתשובות מהמבד"קים שבסופם הודיעו לי שנכשלתי במבד"קים עקב נתונים אישיים נמוכים, אך הפסיכולוג החליט להעביר אותי. לא הבנתי מה זה אומר והתקשרתי לקצינת הסגל ענבר שאמרה שכרגע יש דיון לגבי המועמדים הסופיים שעתידים לצאת לקצונה. עברו יום, יומיים, שבוע ועדיין אין תשובה. בכל יום קמתי עם פרפרים בבטן, דמיינתי את הרגעים בהם אני מפקד על חיילים, רגעים בהם אני משיל מעליי ומעל חיילי המקא"ם את הסטיגמות, בהם אני נהיה קצין בצבא הגנה לישראל. כעבור שבוע וחצי הגיעה השיחה.

"ברק, נחש מה? אתה יוצא להכנה לקצונה", אמרה ענבר.

"הפעם את לא עובדת עליי, נכון ענבר?", שאלתי.

"לא, אני לא עד כדי כך מרשעת, בהצלחה ילד", אמרה ענבר.

"תודה ענבר! יש!", צעקתי בבסיס בקול רם.

קפצתי מהמקום ולא ידעתי כיצד להכיל את האושר שמילא את לבי. התקשרתי לכולם לספר שאני יוצא להכנה לקצונה, אנשים לא האמינו בהתחלה אך כעת זו הייתה עובדה בשטח.

במבט לאחור אומר שלא יכולתי להצליח במסע הזה ללא עזרת ה"מבוגרים", בהם מפקדים, מורים ואחרים שנרתמו לעזור במהלך הדרך. כולם כאחד עזרו לי להשלים את החסר. [...] אני מוקיר תודה וחב חוב עצום לאלה שעזרו לי מכל הלב. [...]

מי אני היום? אין הגדרה אחת מדויקת, אך אני יודע שהיום אני ממתין לפני שאני מתפרץ, בודק לפני ששולל, דואג לפני שעוזב, עוזר לפני שהולך, קורא לפני ששואל, חושב לפני שעונה, אוהב לפני ששונא, סולח לפני שכועס, והחשוב מכול, מאמין לפני שמתיימש.

לאורך חיי, ובמיוחד בתקופת השירות הצבאי בחוות השומר, למדתי מה פירוש המילים "בזכות האמונה באדם". הרעיון הבסיסי הזה הניע מהלב את כל אנשי היחידה, משקית ת"ש, מפקדת ואפילו עובדי המטבח. כולם האמינו בהם, בטירונים. כך למדתי באמת מה פירוש "להאמין". "אמונה" זה בלי לדעת על בטוח שמהו שכרגע הוא לא, בעתיד יהיה כן. זו ההגדרה שלי לאמונה וזו תכונה שלא פחות חשובה מכל דבר אחר, להאמין. אני שמח שהצלחתי להאמין בעצמי, שאתגבר על כל המכשולים, שלא אתן לאנשים שרוצים להפריע בדרך להכשיל אותי. פעם אחר פעם החיים הזמינו אותי להרים ידיים, אך אני האמנתי. כולנו טועים בחיים, כולנו אנושיים ולעולם לא נהיה מושלמים. אם לא ניתן לאנשים סביבנו הזדמנות שנייה, העולם ייחרב. [...] כדי לתת הזדמנות שנייה צריך להאמין באדם. בי האמינו פעם שנייה וגם שלישי, ואלו שהאמינו בי לא הצטערו על כך עד היום. תנו הזדמנות שנייה, אם לא בזכות המעשים אז "בזכות האמונה באדם".